

SNEDTRIPP MED MAGNUS LINTON

(Publicerad i Clarté nr 4, 2015.)

KNARK – EN SVENSK HISTORIA

Magnus Linton

Atlas 2015

Magnus Lintons dödförklaring av svensk narkotikapolitik har fått stort genomslag. Faktaunderlaget är svagt, visar Pelle Olsson, författare och journalist som följt narkotikadebatten i 30 år.

Med hjälp av tvivelaktiga fakta, kreativ användning av statistik och genom att dölja viktiga upplysningar försöker Magnus Linton visa att den svenska restriktiva narkotikapolitiken är misslyckad. I sin nya bok, *Knark – en svensk historia*, hävdar han att Sverige har värre problem med droger än de flesta andra länder, och att vår syn på dem som missbrukar narkotika är snudd på fascistisk. Allt det här beror på socialläkaren Nils Bejerot. Hans vision om det narkotikafria samhället fick stort genomslag i början på 80-talet och har varit vägledande för narkotikapolitiken sedan dess. En förödande politik som är ”pinsam att diskutera i internationella sammanhang”, för att citera en av författarens sagesmän. Vi borde i stället titta på hur man gjort i Holland, Danmark och Portugal.

Förutom Bejerot och Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle, RNS, lägger Linton skulden för detta elände på Föräldraföreningen Mot Narkotika, FMN och nykterhetsrörelsen (vars förre ordförande Sven-Olov Carlsson låter som Richard Nixon när han talar om narkotikapolitik, enligt Linton) samt de 188 medlemsstater i FN som ratificerat de internationella narkotikakonventionerna. Mellan raderna anar man Lintons olust inför hela Folkrorelsesverige. Han tror hellre på enskilda aktörers inflytande. Bara forskare som bekräftar Lintons världsbild intervjuas i boken. De som försvarar den svenska modellen citerar han illvilligt. Nils Bejerot som varit död sedan 1988 ägnas på det sättet nästan en fjärdedel av boken. I Lintons ögon framstår det som suspekt att både den folkliga opinionen och det politiska etablissemanget är inne på Bejerots linje. En Sifo-undersökning publicerad i november 2015 visar att 91 procent av svenska folket anser att all narkotikakonsumtion ska vara förbjuden även i framtiden. Bara 7 procent tycker inte det.

Det är mest sociologer Linton pratar ut med. Nästan inga röster hörs från naturvetenskapen eller från hjärnforskningen. Ingen av källorna kommer från någon medicinsk tidskrift. På så sätt slipper Linton diskutera skador av droger, vilket faktiskt är orsaken till vi att har ett världsomspännande förbud mot narkotika sedan hundra år tillbaka. Det är inget som Bejerot eller RNS har hittat på. När det gäller cannabisförbudet, som Linton i andra sammanhang har sagt borde upphävas, tillkom det efter påtryckning i FN från en mängd utvecklingsländer innan det var något problem i Väst. Cannabis är i dag den vanligaste orsaken till att man söker narkomanvård i stora delar av världen (*World Drug Report 2014. UNODC.*)

Lintons budskap innebär att unga människor ska kunna experimentera med narkotika, eftersom bruk av narkotika i stort sett är ofarligt. Missbruk är däremot så allvarligt, menar han, att det praktiskt taget är omöjligt att behandla så att klienten blir drogfri. Det är en sådan ambition, det narkotikafria samhället, som lett Sverige in på den katastrofala vägen.

Hyllningarna av Lintons bok i tv-soffor och på kultursidorna är förvånande. Varför ställs inga kritiska frågor? Jag tror att det beror på författarens von oben-perspektiv. Han intervjuas av sina kompisar och deltar i huvudstadens akademiska debatter inför en likasinnad publik.

Medan Linton sitter i en morgonsoffa och förklarar att narkotika inte är särskilt farligt pågår ett ständigt arbete ute i landet bland tonårsföräldrar, fältarbetare, ungdomsgårdsanställda, socialsekreterare, poliser, lärare, sjukvårdspersonal, lokalpolitiker och behandlare inom narkomanvården och kriminalvården för att motverka att unga människor börjar använda narkotika och för att motivera de som börjat att lägga av. Bland de som är berörda av problemet, och som jag träffat under mina 400 föreläsningar under de senaste tio åren i över hundra kommuner, är man för det mesta tacksam över att det finns en restriktiv narkotikapolitik att luta sig emot. Förbudet underlättar när man försöker hålla narkotikan borta från de unga. Den kritik jag får höra riktar sig mot bristande resurser.

Några sakupplysningar. Den svenska narkotikasituationen är enligt de flesta parametrar bättre än i jämförbara länder, inte sämre som Linton påstår. I en FN-rapport från 2006, *Sweden's successful drug policy: a review of the evidence*, hyllas den svenska modellen. En rad statistiska uppgifter understödjer detta.

Linton gör stor sak av att antalet personer med tungt narkotikamissbruk ökat i Sverige. Det rör sig om drygt 30 000 personer. Siffrorna är osäkra, men det är de i andra länder också. I Holland med knappt 17 miljoner invånare finns 40 000 som missbrukar cannabis, varav 29 000 är beroende och 11 000 får behandling, minst 14 000 missbrukar heroin och 55 000 använder kokain. Antal missbrukare av kokain anges ej, men 7 500 får behandling. Missbruk av övrig narkotika tillkommer. (*Key figures addiction care 2014. LADIS. Sid 12. www.sivz.nl*)

I Danmark anger Sundhetsstyrelsen 33 000 narkotikamissbrukare på 5,5 miljoner invånare (*Narkotikasituationen i Danmark 2014. Sundhetsstyrelsen*), och i Portugal med samma invånarantal som Sverige är det väldigt många fler om man utgår från antalet som får behandling.

Frekvent bruk av den vanligaste narkotikan, cannabis, bland 15-16-åringar är förhållandevis lågt i Sverige, 3 procent har rökt på senaste månaden. Genomsnitt i Europa är 7 procent. I Holland är det 15 procent (år 2007), Portugal 9 procent och Danmark 6 procent (*Hibell et al (2011). The 2011 ESPAD report. Substance use among students in 36 European countries. Sid 360*).

De narkotikarelaterade dödstalen har stigit kraftigt i Sverige, vilket Linton tar som ett bevis på hur förfelad politiken är. Ökningen av dödstalen hänger dock samman med att Socialstyrelsen gjorde det lättare att skriva ut ersättningsdroger till opiatmissbrukare 2005. Detta vill Linton se mer av, trots att dessa droger, metadon och subutex/suboxone, seglat upp som de värsta dödsdrogerna: 229 döda 2014 av totalt 686 jämfört med 33 innan massutskrivningen kom i gång för tio år sedan. Orsaken är troligtvis läckage från behandlingsprogrammen. Antal döda med cannabis i kroppen, som aldrig räknas i något annat land, är 72 (*Fugelstad et al (2010). Läkartidningen nr 18 samt dödsorsaksregistret Toxreg för 2014*). Hur en mer tillåtande politik, med mer ersättningsdroger och avkriminalisering av cannabis, skulle minska narkotikadöden är svårt att förstå.

Det är sant att vi har höga dödstal, men Linton undanhåller för läsarna att statistiken inte är jämförbar med andra länder eftersom mätmetoderna skiftar. När Sverige jämförs med de nordiska länderna som har samma noggrannhet som vi att kartlägga

narkotikarelaterad död, så har vi lägre dödstal än Finland, Danmark, Norge och Island (*Wiese Simonsen, K. et al., 2015, Fatal poisoning in drug addicts in the Nordic countries in 2012. Forensic Science International 248, s. 172–180*).

För övrigt borde Linton och hans sociologer undersöka varför alla förslag på att underlätta narkotikaanvändning alltid kommer uppifrån, från den akademiska eller ekonomiska eliten i Väst. De kommer aldrig som folkligt krav eller från utvecklingsländerna.

Pelle Olsson